

ность технических систем / под общ. ред. В.Ф. Уткина, Ю.В. Крючкова. 225 с.

7. Акофф Р. Искусство решения проблем. Москва: Мир, 1982. 425с.

8. ДСТУ ISO 9004-2001. Системи менеджменту якості. рекомендації по поліпшенню діяльності.

9. ДСТУ ISO 9001-2001. Системи менеджменту якості. Вимоги.

10. Адлер Ю.П., Хунузиди Е.И., Шпер В.Л. Методы постоянного совершенствования сквозь призму цикла Шухарта-Деминга. *Методы менеджмента качества*. 2005. № 3. С. 14-22.

11. Гнеденко, Б.В. Беседы о теории массового обслуживания / сост Б.В. Гнеденко. Москва: Либроком, 2010. 433 с.

12. Мельников А.Ю., Бакай А.С. Ведение статистики и анализ сделок в отделе трейдинга при помощи специализированного программного обеспечения собственной разработки. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. №3 (49). С. 127– 133.

References

1. Vagin V.N., Golovina Ye.YU., Zagoryanskaya A.A. (2004). *Dostovernykh i pravdopodobnyy vyvod v intellektual'nykh sistemakh* [Reliable and plausible inference in intelligent systems]. Moscow, Fizmatlit [in Russian].

2. Maklakov S. V. (2005). *Sozdaniye informatsionnykh sistem s AllFusion Modeling Suite* [Creation of information systems with AllFusion Modeling Suite]. Moscow, Dialog-MIFI [in Russian].

3. Horbachov V.O. (2004). *Tekhnologii modelivannia system* [Technology simulation systems]. Kharkiv, SMIT [in Ukrainian].

4. Peregodov F.I., Tarasenko F.P. (1989). *Vvedeniye v sistemnyy analiz* [Introduction to system analysis]. Moscow, High School [in Russian].

5. Larichev O.I. (2000). *Teoriya i metody prinyatiya resheniy* [Theory and methods of decision making]. Moscow, Logos [in Russian].

6. Avduyevskiy B.C., Utkin V.F., Kryuchkov Yu.V. (Eds.). (1988). *Nadezhnost' i effektivnost' v tekhnike* [Reliability and efficiency in technology]. In 10 volumes. Moscow, Mashinostroenie, Vol. 3: *Effektivnost' tekhnicheskikh sistem – Efficiency of technical systems* [in Russian].

7. Akoff R. *Iskusstvo resheniya problem* [The Art of Problem Solving]. Moscow, Mir [in Russian].

8. *Systemy menedzhmentu yakosti. rekomendatsii po polipshenniu diialnosti* [Quality management systems. recommendations for improving performance]. DSTU ISO 9004-2001 [in Ukrainian].

9. *Systemy menedzhmentu yakosti. Vymohy* [Quality management systems. Requirements]. DSTU ISO 9001-2001 [in Ukrainian].

10. Adler Yu.P., Khunuzidi Ye.I., Shper V.L. (2005). *Metody postoyannogo sovershenstvovaniya skvoz' prizmu tsikla Shukharta-Deminga* [Methods of continuous improvement through the prism of the Shewhart-Deming cycle]. *Metody menedzhmenta kachestva – Quality Management Methods*, 3, pp. 14-22 [in Russian].

11. Gnedenko, B.V. (2010). *Besedy o teorii massovogo obsluzhivaniya* [Conversations on queuing theory]. Moscow, Librokom [in Russian].

12. Mel'nikov A.Yu., Bakay A.S. (2017). *Vedeniye statistiki i analiz sdelok v otdele treydinga pri pomoshchi spetsializirovannogo programmnogo obespecheniya sobstvennoy razrabotki* [Conducting statistics and analysis of transactions in the trading department with the help of specialized software of own development]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 3 (49), pp. 127– 133 [in Russian].

Т. В. Шелемельєва

чл.-кор. АЕН України

канд. екон. наук

ORCID 0000-0003-0672-2971

Запорізький національний технічний університет, м. Запоріжжя

РОЗВИТОК ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ЯК ОБ'ЄКТА УПРАВЛІННЯ

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві туризм займає особливе місце. Це найбільш багатостороння і динамічна характеристика сучасної цивілізації, що виражається в добровільній тимчасовій зміні ритму життя, місця проживання і часто – соціокультурного оточення в цілому. Туризм, займаючи важливе місце в суспільстві, приймає на себе найважливіші соціальні функції: відновлення психофізичних ресурсів суспільства; сприяння розвитку та відновленню працездатності людини і раціонального використання вільного часу; забезпечення зайнятості населення як у туристичній галузі, так і в інших (суміжних) галузях економіки і зростання його доходів; спрямованість на підтримку і відновлення рекреації регіонів тощо. Останнім часом внутрішній туризм отримав значний розви-

ток і став масовим соціально-економічним явищем України. Як зазначили у Мінекономрозвитку [1], внутрішній туризм в Україні розвивається швидкими темпами, оскільки не у всіх є фінансові можливості для подорожей за кордон та зростає патріотизм українців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у теоретичні та практичні аспекти, дослідження питань оцінювання, виявлення тенденцій та перспектив розвитку туризму в Україні зроблено вітчизняними науковцями та дослідниками, такими як: В. Герасименко, Г. Горіна, О. Градінарова, С. Грабовенська, О. Любіцева, М. Мальська, Г. Скляр, А. Сірик, Т. Ткаченко, О. Трохимець, Ю. Юрченко та ін. Проте, враховуючи мінливість зовнішнього середо-

вища, можна стверджувати, що актуальним залишається питання дослідження сучасного стану внутрішнього туризму в Україні, його проблем та перспектив розвитку.

Метою статті є дослідження особливостей, сучасного стану, проблем та перспектив розвитку внутрішнього туризму в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Туристичний ринок на сьогодні є одним з найбільш глобалізованих ринків, проте розвиток туризму ще більшою мірою сприяє глобалізації ринків і видів економічної діяльності. Як одна з найбільш динамічно розвинених галузей світової економіки, туризм на даний час намагається зайняти належне місце і в економіці нашої держави. Як зазначено в Стратегії розвитку туризму і курортів на період до 2026 року: «Подолання наявних негативних тенденцій, створення системних та комплексних передумов для розвитку туризму та курортів у державі має стати одним з пріоритетних напрямів прискорення економічного зростання країни» [2].

За даними Всесвітньої туристичної організації ООН (ЮНВТО) частка туризму світового ВВП складає приблизно 10%, на міжнародний туризм припадає 6% загального обсягу світового експорту та близько 30% світового експорту послуг, кожне 11 робоче місце в світі припадає на сферу туризму. Прогнозується, що до 2030 року кількість міжнародних туристичних відвідувань зросте до 1,8 млрд туристів [3, с. 2].

Україна – країна, що знаходиться в центрі Європи, має всі передумови для належного розвитку економіки за рахунок туризму. Удосконалення управління розвитком туристичної галузі сьогодні є актуальним завданням держави. Культура України багата своєю історичною спадщиною, а також природними чудесами. По всій території країни можна знайти пам'ятники культури України – це і середньовічні замки і культури споруди IX-XIII століть, і місця грандіозних баталій (наприклад, під Полтавою – поле Полтавської битви російської армії під проводом Петра I проти шведського короля Карла XII в 1709 році). У Львівській області на пагорбі біля селища Олесько знаходиться один з найстаріших замків не лише Західної України, а й всієї країни – це Олеський замок. Здатні вразити уяву й інші середньовічні шедеври фортифікаційних споруд: Ужгородський замок, замок Кам'янець-Подільського, перлина епохи ренесансу – замок у селі Підгірці, Луцький замок зображений на купюрі 200 гривень, Меджибізький замок свого часу був однією з улюблених споруд славетного гетьмана Богдана Хмельницького.

Переваги вигідного географічного положення України використовуються протягом тисячі років. Україна знаходиться в Центральній-Східній Європі на перехресті важливих транспортних шляхів між державами і континентами. Вона межує з багатьма країнами і має вихід до Чорного і Азовського морів. Це дає змогу підтримувати морські транспортні зв'язки з Росією, Грузією, Туреччиною, Болгарією, Румунією, а через протоки Босфор і Дарданелли виходити у Світовий океан. Річковим транспортом по Дунаю Україна зв'язана з державами Центральної Європи. Дніпро дає вихід до Білорусі. Доступні гірські перевали Українських Карпат не створюють значних труднощів для різних сухопутних видів транспорту.

Вигідне економіко-географічне положення України щодо сусідніх держав Західної Європи, Прибал-

тики, Російської Федерації, Білорусі, Молдови, країн Близького і Середнього Сходу, Північної і Східної Африки при сприятливому політичному кліматі може бути широко використане як для транзитних перевезень вантажів і пасажирів багатьма видами транспорту, так і для розвитку туризму.

Однак сучасний стан розвитку туризму в Україні свідчить про те, що він ще не займає такого становища в національній економіці, як в розвинених країнах світу. Доходи від туризму в структурі ВВП України становлять 1,5 – 2,5%, в той час як у багатьох розвинених країнах в середньому – 7 і 25% відповідно [4].

Система управління в туризмі має ряд притаманних тільки їй особливостей, обумовлених специфічними властивостями послуг, що надаються туристичними підприємствами та організаціями. Вона має такі складові: суб'єктів управління – споживачів послуг, органів влади, суб'єктів туристичної індустрії та їх асоціацій, а також їх інтереси і ресурси; об'єктів управління – туристичну діяльність; внутрішні і зовнішні фактори, які впливають на діяльність зазначених суб'єктів, характеристики суб'єктів управління; мета управління. Як бачимо об'єктом управління виступає туристична діяльність. Туристична діяльність як поняття може трактуватися з різних точок зору. В Законі України «Про туризм» визначено, що туристична діяльність – діяльність з надання різноманітних туристичних послуг відповідно до вимог цього Закону та інших актів законодавства України [5]. У відповідності з рекомендаціями СОТ щодо окремої країни виділяються такі типи туризму [6]:

- внутрішній туризм – подорожі громадян у межах державних кордонів власної країни;
- в'їзний туризм – подорожі нерезидентів в межах державних кордонів якоїсь країни;
- виїзний туризм – подорожі резидентів однієї країни в якусь іншу країну.

В Україні за географічною ознакою розрізняють такі види туризму: в'їзний, виїзний, внутрішній та міжнародний. Відповідно до статті 4 Закону України «Про туризм», внутрішній туризм – подорожі в межах території країни її громадян та осіб, які постійно проживають на її території [5]. Враховуючи надзвичайно високий рівень наявності природних та соціально-економічних ресурсів України, є можливість і перспективи розвитку внутрішнього туризму як складника туристичної діяльності. Крім того, сучасна фінансова та політична криза в нашій державі, а також нестабільна ситуація на популярних іноземних курортах змушує вітчизняних туристів відмовлятися від подорожей за кордон та тим самим популяризувати внутрішні туристичні маршрути та напрямки. Існує маса туроператорів, які пропонують різноманітні види внутрішнього туризму. У сучасній літературі види туризму практично не підлягають жорсткій класифікації, тим паче, що все більшої популярності набувають комбіновані тури. Головними цілями сучасного туризму є пізнавальні, рекреаційні та розважальні. Крім того, люди відправляються в подорожі з метою оздоровлення, а також в професійно-ділові, спортивні, весільні та гостьові поїздки [7].

На сьогодні необхідним є аналіз найбільш популярних видів туризму в регіонах України за класифікаційною ознакою – за цілями подорожі та потребами туристів (табл. 1). Це дозволяє отримати картину розповсюдження певного виду туризму та сформулювати

групи за подібними видами. Аналіз групування регіонів України за видами туризму дозволів визначити, які види туризму більш поширені в цих регіонах, та буде сприяти визначенню державного напрямку розвитку

для окремих регіонів і для держави в цілому, впливу туризму на економіку країн та внеску туризму в національну економіку.

Таблиця 1

Аналіз регіонів України за видами туризму

Області	Види туризму																
	Культурно-пізнавальний	Лікувально-оздоровчий	Релігійний	Сільський	Подієвий	Спортивний	Екологічний (зелений)	Пригодницький	Гастрономічний	Гірський	Лижний	Діловий	Круїзний та яхтений	Шопінг-туризм	Історичний	Активний	Етнічний
Вінницька	+	+	+	+	+	+											
Волинська	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+					
Дніпропетровська	+			+											+		
Житомирська	+	+	+	+	+	+	+					+					
Закарпатська	+	+		+	+		+		+	+	+						
Запорізька	+	+			+		+					+					
Івано-Франківська	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+					
Київська	+	+	+	+	+		+		+		+	+					
Кіровоградська	+	+	+	+	+	+	+		+			+					
Львівська	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+					
Миколаївська	+	+	+	+		+	+	+				+					
Одеська	+	+	+		+	+	+	+	+			+	+				
Полтавська	+	+	+	+	+	+	+		+			+					
Рівненська			+	+			+								+	+	+
Сумська	+		+		+		+	+									
Тернопільська	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+					
Харківська	+		+	+	+		+					+					
Херсонська	+	+		+	+		+										
Хмельницька	+	+	+	+	+	+	+	+				+					
Черкаська	+	+	+	+	+	+	+	+			+						
Чернівецька	+	+	+	+	+	+	+			+	+						
Чернігівська	+	+	+	+			+	+									
Разом	21	18	18	18	18	13	20	10	9	4	6	13	1	1	2	1	1

Джерело: узагальнено автором на основі матеріалів Департаменту туризму та курортів.

Як бачимо з табл. 1 Україна за цілями подорожі та потребами туристів Україна може пропонувати багато видів туризму. Так, в 21 області пріоритетним видом туризму виступає культурно-пізнавальний туризм, на другому місці – екологічний (зелений) туризм – його пропонують в 20 областях України, на третьому – лікувально-оздоровчий, релігійний, сільський та подієвий – вони є пріоритетними у 18 областях. Крім того, популярними в окремих областях є спортивний, пригодницький, гастрономічний та діловий види туризму. Потрібно відзначити, що сьогодні будуються багато планів задля розвитку виноробної галузі, гастрономічного і винного туризму в Україні. Адже це – саме той простір, який має необмежені можливості і перспективи в нашій країні. Це актуально і тому, що у час суцільної глобалізації, коли усі кордони і рамки зруйновані цифровими технологіями, кожна галузь економіки країни змушена виходити на новий рівень. Не винятком є і туризм. Нині мандрівники не хочуть тільки бачити і чути, а передусім – стати частиною певної культури, яку відвідують, зокрема, смакуючи національні страви та напої. Україна має надзвичайно багату культурну та історичну спадщину, мабуть, одна з небагатьох країн світу, що найменше тим користується, особливо у сфері винного та гастрономічного туризму [8]. Найпопулярнішим регіоном України внутрішнього туризму у 2017 році були Київська,

Львівська та Одеська області. Київська область – переважно за рахунок столиці, в якій найвища концентрація бізнесових та ділових, науково-навчальних та історико-культурних ресурсів. Минулого року столичний регіон відвідали 5 млн 684 тис. туристів, Львівську та Одеську області: 2 млн 505 тис. та 2 млн 335 тис. осіб відповідно [1].

Обсяги внутрішнього туризму в різних країнах неоднакові. На їх показники впливають розміри країни, наявність на її території унікальних туристичних ресурсів, що систематично приваблюють туристів, і навіть державний устрій. Він популярний серед населення країн світу, адже не вимагає оформлення документів на переїзд чи права на перетин внутрішніх адміністративних кордонів тощо. В організації внутрішнього туризму задіяні майже всі види туризму.

Проаналізуємо рівень розвитку внутрішнього туризму в Україні за даними Державної служби статистики України. Кількість внутрішніх туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності України, починаючи з 2007 року зменшується до 2012 року, у 2017 році складає 477 тис. осіб. Причому кількість туристів, які виїжджають за кордон, навпаки збільшується (в 2017 році – 2290 тис. осіб) (табл. 2) [9].

Частка внутрішнього туризму у кількості туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності з 2007 по 2010 рік зменшилась з 75,3 до 28,5%, а в 2017 році становила 17% (табл. 3).

Туристичні потоки України, тис. осіб

Показники	Рік										
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Кількість туристів обслугованих суб'єктами туристичної діяльності	2863	3042	2290	2281	2200	3001	3454	2425	2019	2550	2806
у тому числі											
іноземні туристи	372	373	282	336	234	270	232	17	15	35	39
туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон	336	1282	914	1296	1250	1957	2519	2085	1647	2061	2290
внутрішні туристи	2155	1387	1094	649	716	774	703	323	357	454	477

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України.

Таблиця 3

Частка внутрішнього, виїзного та в'їзного туризму в Україні, %

Показники	Рік										
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Внутрішній	75,3	45,6	47,8	28,5	32,5	25,8	20,4	13,3	17,8	17,8	17
Виїзний	11,7	42,1	39,9	56,8	56,8	65,2	72,9	86,0	81,5	80,8	81,6
В'їзний	13,0	12,3	12,3	14,7	10,6	9,0	6,7	0,7	0,7	1,4	1,4

Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики України.

По-перше, необхідно визначити, що заважає активному розвитку внутрішнього туризму в Україні. Україна має великий потенціал для розвитку внутрішнього туризму, але його стримує погана інфраструктура. Ще одна проблема для туризму в Україні – це сезонність. Взимку люди подорожують дуже мало. Крім того, як зазначають експерти, головною проблемою у туристичного бізнесу Карпат у можливості доїхати в цей регіон, тобто в дефіциті квитків на поїзди. Щоб уникнути цих труднощів, багато туристів приїжджають власним транспортом. Але поки що не в усіх регіонах Карпат відремонтовані дороги. Ця проблема ускладнюється тим, що в Україні бракує туристичних автобусів, не можна ввозити туристичні імпортовані автобуси (молодше 2010 року випуску), а в нашій країні вони не виробляються. В країні немає ефективного державного регулювання туристичної галузі. Ніхто не стежить за якістю надаваних послуг. Один з таких прикладів стосується питання надання готелям зірок. У відповідному реєстрі на сайті Мінекономрозвитку зазначено, що з чотирьох тисяч готелів в Україні зірки присвоєно лише 180 (5%). Необхідно поліпшити ситуацію з наданням туристичної інформації, зокрема, більше розмішувати туристичних стендів в місцях відпочинку. Ще однією причиною, яка негативно позначається на внутрішньоукраїнському турпотоці, є запровадження безвізового режиму з країнами ЄС. Українським туристам стало легше поїхати в Європу, тому частина туристів, які раніше відпочивали всередині країни, вирішили з'їздити в європейські країни. Але тенденція до переорієнтації українських туристів з вітчизняних на іноземні курорти не відзначається [10].

Таким чином, до сучасних проблем розвитку внутрішнього туризму в Україні можна віднести:

- відсутність інфраструктури;
- не дотримання міжнародних стандартів надання послуг у сфері туризму;
- сезонність туризму в Україні;
- необхідність вдосконалення якості та детінізації;
- відсутність великих мережевих готелів;

- погані дороги;
- відсутність автобусів;
- проблеми з залізничним транспортом;
- відсутність залізничного та авіасполученням Закарпаття з іншими регіонами країни;
- відсутність ефективного державного регулювання туристичної галузі;
- недостатність надання туристичної інформації;
- різкі стрибки цін на проживання під час заходів подієвого туризму;
- запровадження безвізового режиму з країнами ЄС.

Висновки. Отже, потенціал внутрішнього туризму, з урахуванням широкого спектра рекреаційних ресурсів України, є очевидним. Його розвиток здатний вирішити не тільки економічні, але й важливі соціальні та політичні завдання. Україна як об'єкт туризму повинна стати привабливим багатогранним туристичним брендом, подолати стереотипи уявлення про Україну виключно, як гаряча точка та виступати в ролі ефективного PR-інструменту на міжнародній арені. Зазначені проблеми, з одного боку, ускладнюють функціонування та розвиток внутрішнього туризму, а з іншого – дозволяють виокремити найбільш пріоритетні з них задля вдосконалення механізмів державного регулювання, що дозволить якщо не вирішити, то, принаймні, зменшити негативний їх вплив. Україні для розвитку внутрішнього туризму необхідна державна програма підтримки галузі з різними фінансовими та податковими стимулами, яка буде спрямована на створення сприятливих умов для приходу в країну інвесторів і будівництва відповідної інфраструктури.

Список використаних джерел

1. Лідери внутрішнього туризму в Україні: інфографіка. URL: <https://prm.ua/lideri-vnutrishnogo-turizmu-v-ukrayini-infografika/> (дата звернення 26.02.2019).
2. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року: Розпорядження Кабінет Міністрів України від 16.03.2017 р. № 168-р. URL: [http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80n9_\(дата звернення 26.02.2019\).](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80n9_(дата звернення 26.02.2019).)

3. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на 2016 – 2020 роки. URL: <https://www.knteu.kiev.ua/file/NjY4NQ==/e1227acdf34bb4a1da39d384139b9d7a.pdf> (дата звернення 26.02.2019).

4. Талалай В.В. Сучасний стан та перспективи розвитку туристичної галузі в Україні. Інновації та науковий потенціал світу : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 17 березня. 2016 р. 2016. С.18–20.

5. Закон України «Про туризм». URL: http://tranzit.net.ua/zakon_ua/954-zakon-ukrayini-pro-turizm-15091995-324-95-vr-z-zmnami.html (дата звернення 26.02.2019).

6. Бабкин А.В. Специальные виды туризма: учеб. пособие. Ростов-на-Дону: Феникс, 2008. 252 с.

7. Коваленко О.В. Внутрішній туризм за видами як пріоритетний напрям розвитку туристичної галузі України. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/kovalenko.htm (дата звернення 26.02.2019).

8. Винно-гастрономічний туризм: об'єднання зусиль задля розвитку. URL: <http://agro-business.com.ua/agro/infrastruktura-rynku/item/8284-vynno-hastronomichni-turyzm-obiednannia-zusyl-zadlia-rozvytku.html> (дата звернення 26.02.2019).

9. Туристична діяльність в Україні у 2017 році. Статистичний збірник. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/05/zb_td_2017.pdf (дата звернення 26.02.2019).

10. Туристи в своїй країні: що заважає активному розвитку внутрішнього туризму в Україні. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/432933/turysty-v-svoyij-krayini-shho-zavazhaye-aktyvnomu-rozvytku-vnutrishnogo-turyzmu-v-ukrayini> (дата звернення 26.02.2019).

11. Юрченко Ю.Ю. Концептуальні напрями розвитку внутрішнього туризму в Україні. *Економіка України*. 2016. № 6. С. 29–39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2016_6_4 (дата звернення 26.02.2019).

12. Стойка С.О. Проблеми та перспективи розвитку туристичної галузі України в умовах економічної нестабільності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 21. С. 86–90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_21_20 (дата звернення 26.02.2019).

13. Скляр Г.П., Дробіш Л.В., Вишневецька Л.І. Статистичні показники розвитку сфери туризму в Україні: напрями удосконалення та гармонізація з міжнародними стандартами. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. № 2(48). С.157–162.

14. Сірик А.Є. Державне регулювання ринку туристичних послуг України. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. № 2(48). С.100–104.

References

1. Lideri vnutrishnoho turyzmu v Ukraini: infografika [Leaders of domestic tourism in Ukraine: infographics]. *prm.ua*. Retrieved from <https://prm.ua/lideri-vnutrishnogo-turizmu-v-ukrayini-infografika/> [in Ukrainian].

2. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku turyzmu ta kurortiv na period do 2026 roku: Rozporiadzhennia Kabinet Ministriv Ukrainy vid 16.03.2017 r. № 168-r [On Approval of the Strategy for the Development of Tourism and Resorts for the period up to 2026: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 16, 2017 No. 168-p]. zakon3.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80-n9 [in Ukrainian].

3. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku turyzmu ta kurortiv na 2016 – 2020 roky [On approval of the Tourism and Resorts Development Strategy for 2016-2020]. www.knteu.kiev.ua. Retrieved from <https://www.knteu.kiev.ua>.

<http://www.knteu.kiev.ua/file/NjY4NQ==/e1227acdf34bb4a1da39d384139b9d7a.pdf> [in Ukrainian].

4. Talalai V.V. (2016). Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku turystychnoi haluzi v Ukraini [Current state and prospects of development of tourism industry in Ukraine]. *Innovatsii ta naukovyi potentsial svitu – Innovations and the scientific potential of the world*, (pp. 18–20). Proceedings of the International Scientific and Practical Conference, March 17 [in Ukrainian].

5. Pro turyzm: Zakon Ukrainy [On Tourism: The Law of Ukraine]. tranzit.net.ua/zakon_ua/954-zakon-ukrayini-pro-turizm-15091995-324-95-vr-z-zmnami.html [in Ukrainian].

6. Babkin A.V. (2008). Spetsial'nyye vidy turizma [Special types of tourism]. Rostov-on-Don, Phoenix [in Russian].

7. Kovalenko O.V. Vnutrishnii turyzm za vydamy yak pryoritetnyi napriam rozvytku turystychnoi haluzi Ukrainy [Domestic tourism by species as a priority direction of development of the tourist industry of Ukraine]. (n.d.). *tourlib.net*. Retrieved from http://tourlib.net/statti_ukr/kovalenko.htm [in Ukrainian].

8. Vynno-hastronomichni turyzm: obiednannia zusyl zadlia rozvytku [Wine and gastronomic tourism: combining efforts for development]. (n.d.). *agro-business.com.ua*. Retrieved from <http://agro-business.com.ua/agro/infrastruktura-rynku/item/8284-vynno-hastronomichni-turyzm-obiednannia-zusyl-zadlia-rozvytku.html> [in Ukrainian].

9. Turystychna diialnist v Ukraini u 2017 rotsi [Tourist activity in Ukraine in 2017]. [ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/05/zb_td_2017.pdf). Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/05/zb_td_2017.pdf [in Ukrainian].

10. Turysty v svoii kraini: shcho zavazhaie aktyvnomu rozvytku vnutrishnoho turyzmu v Ukraini [Tourists in their country: that hinders the active development of domestic tourism in Ukraine]. (n.d.). *news.finance.ua*. Retrieved from <https://news.finance.ua/ua/news/-/432933/turysty-v-svoyij-krayini-shho-zavazhaye-aktyvnomu-rozvytku-vnutrishnogo-turyzmu-v-ukrayini> [in Ukrainian].

11. Yurchenko Yu.Yu. (2016). Kontseptualni napriamy rozvytku vnutrishnoho turyzmu v Ukraini [Conceptual directions of development of domestic tourism in Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 6, pp. 29–39. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2016_6_4 [in Ukrainian].

12. Stoika S.O. (2015). Problemy ta perspektyvy rozvytku turystychnoi haluzi Ukrainy v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti [Problems and prospects of development of tourism industry of Ukraine in the conditions of economic instability]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 21, pp. 86–90. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_21_20 [in Ukrainian].

13. Skliar H.P., Drobys L.V., Vyshnevetska L.I. (2017). Statystychni pokaznyky rozvytku sfery turyzmu v Ukraini: napriamy udoskonalennia ta harmonizatsiia z mizhnarodnymy standartamy [Statistical indicators of development of tourism in Ukraine: directions improvement and harmonization with international standards]. *Ekonomichniy visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 2(48), pp. 157–162 [in Ukrainian].

14. Siryk A.Ye. (2017). Derzhavne rehuliuвання rynku turystychnykh posluh Ukrainy [State regulation of tourist services Ukraine]. *Ekonomichniy visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 2(48), pp. 100–104 [in Ukrainian].